

ढोरपाटन नगरपालिका
१५औं नगरसभा वैठकमा
का.वा. नगर प्रमुख श्री धन बहादुर कायतबाट
प्रस्तुत बजेट वक्तव्य
२०८१ साल आषाढ ०७ गते

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,
राष्ट्रसेवक कर्मचारी, सुरक्षाकर्मी एवं संचारकर्मी मित्रहरू,

नेपाली जनताको लामो संघर्षबाट स्थापित संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था सहितको नेपालको संविधानको प्रबन्ध बमोजिम जनताको घरदैलोमा रहेको स्थानीय सरकार ढोरपाटन नगरपालिकाको आ.व.२०८१।०८२ को बार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम सम्मानीत नगर सभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्तै खुसी लागेको छ । “समृद्ध ढोरपाटन सुखी र आत्मनिर्भर ढोरपाटनवासी”को लक्ष्य वोकेको १५औं नगरसभाको अधिवेशनमा आगामी आ.व.२०८१।८२ को आय व्ययको विवरण प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु ।

जनअधिकार र लोकतन्त्र प्राप्तिमा सबै आन्दोलनका क्रममा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात र अज्ञात शहिदहरू प्रति नमन गर्दै हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । लोकतन्त्र पुर्नवहाली पश्चात राज्यको पुनरसंरचना भई संघियता कार्यान्वयनको सन्दर्भमा स्थानीय तहको दोस्रो निर्वाचनबाट निर्वाचित भई आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अवसर दिनुहुने सम्पूर्ण नगरवासी दिदीबहिनी र दाजुभाइहरू प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको राजस्वको अधिकार, राजस्वको वाँडफाँड, बजेट व्यवस्थापन, सार्वजनिक खर्च तथा वित्तीय सुशासन सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्थापनका लागि अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ जारी भई कार्यान्वयनमा रहेको छ । संविधानले स्थानीय शासनका अन्तरवस्तुलाई आत्मसाथ गर्नुका साथै नेपालको राज्य शक्तिको प्रयोग संविधान र कानून बमोजिम स्थानीय तहले गर्ने कानुनी व्यवस्था विद्यमान छ । आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विषयमा कानून निर्माण, योजना तथा बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयन, वित्तीय व्यवस्थापन, न्यायिक अधिकार क्षेत्रको प्रयोग तथा आधारभूत भौतिक पूर्वाधार निर्माणको क्षेत्रमा स्थानीय तहले जिम्मेवार भई कुशलतापूर्वक कार्यसम्पादन गर्न पाउने अवसरको सिर्जना भएको छ ।

संघ, प्रदेश र स्थानीय तहविचको सम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित रहेको छ । स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकार संचालनका लागि स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ जारी भई कार्यान्वयनमा रहेको छ ।

स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधिको वहालीसँगै संविधानमा व्यवस्था भएको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र र संघियताको कार्यान्वयन गर्दै स्थानीय सरकार संचालन गर्नुपर्ने अभिभारा जनप्रतिनिधि उपर आएको छ । साथै समावेशी लोकतन्त्र, जवाफदेही, पारदर्शी र प्रभावकारी स्थानीय शासनको अनुभूती जनतालाई गराउने दायित्व पनि निर्वाचित जनप्रतिनिधिमा रहेको छ ।

हामी “सम्बृद्ध ढोरपाटन, खुसी र आत्मनिर्भर ढोरपाटनवासी” बनाउने दीर्घकालीन लक्ष्य अनुरूप आर्थिक, सामाजिक एवं लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समेतको विकासको मौलिक ढाँचामा अघि वढिरहेका छौं । उत्पादनका मार्फत उच्च आर्थिक बृद्धि सामानुपातिक र न्यायपूर्ण वितरणबाट उचित प्रतिफल हासिल गर्न नगरपालिका क्रियाशील रहेको छ । सबै ढोरपाटनवासी नागरिकका लागि मर्यादित जीवन, स्वच्छ खानेपानी, न्यूनतम खाद्य सुरक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य, शिक्षा र घरवारविहिनलाई सुरक्षित आवास, सुकुम्वासी समस्या समाधान, भौतिक पूर्वाधार विकास, आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटन प्रवर्द्धन, कृषि र पशुको क्षेत्रमा व्यवसायीकरण गरी उत्पादन बृद्धि र बजारीकरण, स्थानीय स्तरमै रोजगारी सृजना जस्ता क्षेत्रलाई बजेट तर्जुमा गर्दा प्राथमिकतामा राख्दै हालसम्म प्राप्त भएका उपलब्धीहरूलाई संस्थागत गर्दै जनप्रतिनिधिमूलक लोकतान्त्रिक पद्धतीबाट नागरिकले खोजेको सेवा, चाहेको विकास र परिकल्पना गरेको समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने आदर्शबाट निर्देशित हुदै उदियमान र जाँगरिला नागरिकहरूको नगरपालिकाका रूपमा हाम्रो नगरलाई स्थापित गर्न यो बजेट केन्द्रित गरेकोछु ।

आगामी वर्षको बजेट तर्जुमा गर्दा मैले मूलतः नेपालको संविधान र कानूनहरू, संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट वक्तव्य, दीगो विकास लक्ष्य, चुनावी प्रतिवद्धता पत्र, हालसम्म नगरसभाबाट बनेका विविध कानूनहरू, वस्ती तथा वडाभेलाका सुझावहरू, विषयगत समितिका छलफल र विश्लेषणहरू, नगरकार्यपालिकाका निर्णयहरूलाई मुख्य आधार बनाएको छु । साथै राजनितिक दल, बुद्धिजीवि, नागरिक समाज, विभिन्न क्षेत्रका विज्ञहरू, नगरवासीहरूसँगको भेटघाट तथा विभिन्न सम्बादका निष्कर्षहरू र सरोकारवालाहरूबाट प्राप्त भएका महत्वपूर्ण सुझावहरूलाई समेत बजेट निर्माण गर्दा महत्व दिएको छु ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

हाम्रो नगरपालिकाको प्राकृतिक स्रोतको सम्भाव्यता, आर्थिक, सामाजिक विकास पूर्वाधारको उपलब्धता, संस्थागत क्षमतालाई ध्यानमा राखी बार्षिक बजेट तर्जुमा गर्ने प्रयास गरिएको छ । ग्रामीण क्षेत्रको जनजीवनबाट हुर्केका ढोरपाटन नगरपालिकालाई सहरीकरण गर्दै नयाँ सहरी आयोजनाको मापदण्डबमोजिमको पूर्वाधारहरू निर्माणमा आम नगरबासीहरूको सबै इच्छा र चाहना पुरा गर्ने कार्य छोटो अवधिमा पुरा गर्नुपर्ने वाध्यतालाई अनुभूत गरेको छु । जनताका आवश्यकता र चाहना असीमित छन, तर हामीसँग भएको स्रोत र साधनले असीमित ईच्छा र चाहनाहरू पुरा गर्न सम्भव नभए पनि आवश्यकता, औचित्यता र प्राथमिकतालाई ध्यानमा राखी प्रस्तुत बजेट तर्जुमा गर्ने प्रयास गरेको छु ।

हाम्रो मुल ध्येयलाई आत्मसात गरी अनुत्पादक तथा अनावश्यक खर्च घटाउने, पुँजीगत बजेटको अंश वढाउने, करको दरलाई परिमार्जन गर्दै करको दायरा फराकिलो बनाउने र चालु खर्चमा मितव्ययिता ल्याउने गरी बजेट प्रस्ताव गरेकोछु । साथै कार्यक्रमको छनौट, साधन श्रोतको वाडफाँड र विनियोजनमा दोहोरोपनलाई न्यूनीकरण गर्न प्रशासनिक तथा प्राविधिक क्षमता, श्रोत तथा विनियोजनका विचमा सन्तुलन कायम हुनेगरी स्रोत व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

आगामी आ.व.२०८१/८२ को बजेट तर्जुमा गर्दा मैले ढोरपाटन नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमको प्राथमिकता अनुसार चालु आवधिक योजना, दीगो विकास लक्ष्य, ढोरपाटन नगरपालिका नगरसभाका सदस्यहरूले दिनुभएको सुझावहरूलाई मार्गदर्शनको रूपमा लिएको छु ।

बजेटको उद्देश्य :

दीगो विकासमा जोड दिंदै उत्पादन बृद्धि गरी आत्मनिर्भर ढोरपाटनको निर्माण गर्ने ।

१. कृषि, पशुपालन, पर्यटन लगायतका क्षेत्रमा लगानी गरी उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने ।
२. सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने ।
३. जीवन उपयोगी मुल्यमा आधारित शिक्षाका माध्यमबाट सक्षम र असल जनशक्ति उत्पादन गर्ने ।
४. नागरिक सेवालाई गुणस्तरीय, छिटो, छरितो र पारदर्शी बनाउँदै सुशासनमा जोड दिने ।
५. रोजगारीका विभिन्न अवसरहरू सृजना गर्न सीप विकासमा जोड दिने ।
६. स्थानीय स्रोत साधनको प्रयोग र जनसहभागिताको परिचालनबाट दीगो र वातावरण मैत्री विकासमा सहयोग पुर्याउने ।
७. सामाजिक समावेशीकरणको माध्यमबाट आर्थिक, सामाजिक र साँस्कृतिक क्षेत्रको विकासमा सहयोग पुर्याउने ।
८. आर्थिक विकासको माध्यमबाट गरीबी न्यूनिकरण गर्दै आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख गराउने ।
९. दीगो विकासका लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गर्दै लक्ष्य प्राप्तिसमा सहयोग पुर्याउने ।
१०. वैदेशिक क्षेत्रमा रहेको श्रम, सीप, पुँजी र ज्ञानलाई नगरपालिकाभित्रका सम्भावित लगानीका क्षेत्रमा आर्कषित गर्ने ।
११. “सम्बद्ध ढोरपाटन सुखी ढोरपाटनवासी”को अवधारणालाई पुरा गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्ने ।
१२. शान्ति सुरक्षाको प्रत्याभुति दिलाउने ।

बजेट तर्जुमाका आधारहरू :

१. नेपालको संविधान २०७२
२. स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४
३. राष्ट्रिय प्राकृतिक तथा वित्त आयोग ऐन २०७४
४. अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४
५. संघीय र प्रदेश सरकारले जारी गरेका नीति, कानून तथा मापदण्ड
६. स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका २०७४
७. उपलब्ध स्थानीय स्रोत र साधन
८. विकासका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू
९. नगरपालिकाले चालु आ.व.को कार्यसम्पादनबाट सिकेका महत्वपूर्ण सिकाईहरू
१०. सहभागितामुलक योजना तर्जुमा प्रकृयाबाट प्राथमिकता प्राप्त भई आएका योजना तथा कार्यक्रमहरू

११. विषयगत समितिबाट प्राप्त राय सुझावहरु
१२. राजनितिक दलका प्रतिवद्धताहरु
१३. नगरपालिकाको आगामी आ.व.को नीति तथा कार्यक्रम
१४. विभिन्न क्षेत्रका विज्ञहरुको राय सुझाव र सल्लाह

बजेट तर्जुमा विधि :

१. राजस्व परामर्श समितिबाट राजस्वको श्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी राजस्वको अनुमान र दर सिफारिस ।
२. स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिबाट आन्तरिक र अन्य स्रोतको अनुमान गरी वडागत र विषय क्षेत्रगत सिमा र मार्गदर्शन ।
३. सहभागितात्मक योजना तर्जुमा पद्धति अवलम्बन गरी वस्ती तथा वडास्तरबाट जनप्रतिनिधि मार्फत योजना तथा कार्यक्रम छनौट र प्राथमिकिकरण ।
४. नगरस्तरीय विषयगत समिति, वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति हुंदै कार्यपालिका बैठकमा भएका छलफल तथा भएका निर्णयहरु ।

बजेट प्राथमिकताका आधारहरु :

१. आर्थिक विकास तथा गरीबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्याउने योजनाहरु,
२. उत्पादनमुलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने योजनाहरु
३. जनताको जीवनस्तर, आमदानी र रोजगारी बढ्ने कार्यक्रमहरु,
४. स्थानीय सहभागिता जुट्ने, स्वयं सेवा परिचालन गर्न सकिने तथा लागत कम लाग्ने,
५. स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग हुने,
६. महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने,
७. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि गरी मूल प्रवाहमा ल्याउने,
८. भाषिक तथा सांस्कृतिक पक्षको जर्गेना र सामाजिक सदभाव तथा एकता अभिवृद्धिमा सघाउ पुर्याउने ,
९. दिगो विकास, वातावरणीय संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न सघाउ पुर्याउने,
१०. सुशासन मार्फत नागरिकहरुको सवै सेवामा पहुँच पुर्याउने,
११. बाह्य श्रोत, साधन र पुँजीको आकर्षणमा जोड दिने,
१२. दिगो विकासका लक्ष्य प्राप्तिसमा सहयोग पुर्याउने,

नगर सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को आय व्ययको अनुमानित बजेट प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

आ.व. २०८१।०८२ को आय अनुमान

क्र.सं.	आय शिर्षक	आय अनुमान रकम
१	चालु आ.व.२०८०।०८१ बाट खर्च नभई मौज्जात हुने अनुमानित रकम रु.	५० लाख रुपैया मात्र ।
२	संघीय सरकारबाट अन्तर सरकारी वित्तिय हस्तान्तरण अन्तरगत प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान रु.	९ करोड ९२ लाख ।
३	संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने विशेष अनुदान रु.	५० लाख ।
४	संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त अनुदान	४० करोड १६ लाख ५ सय ।
५	संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व वाडफाड शिर्षकमा प्राप्त हुने अनुदान रु.	११ करोड ६ लाख ।
६	प्रदेश सरकारबाट अन्तर सरकारी वित्तिय हस्तान्तरण अन्तरगत प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान रु.	१ करोड २४ लाख ४३ हजार रुपैया मात्र ।
७	गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने विशेष अनुदान	४० लाख ।
८	गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने सम्पुरक अनुदान	६० लाख ।
९	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त अनुदान	०
१०	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व वाडफाड शिर्षकमा प्राप्त हुने अनुदान रु.	९५ लाख ७ हजार रुपैया मात्र ।
११	नगरपालिकाको विभिन्न शिर्षकमा प्राप्त हुने आन्तरिक आय रु. मालपोत सहित	२ करोड ७५ लाख रुपैया मात्र ।
जम्मा		६८ करोड ८ लाख ५० हजार ५ सय रुपैया मात्र ।

आ.व. २०८१।०८२ को व्यय अनुमान

क्र.स.	व्यय शिर्षक	व्यय अनुमान रकम
१	नगरपालिका चालु तर्फ	रु १५ करोड ५७ लाख मात्र ।
२	नगरपालिका पुजीगत तर्फ	रु.१० करोड ३५लाख ५० हजार मात्र ।
३	संघीय सरकार सशर्त अनुदान चालु	रु. २६ करोड १८ लाख ९७ हजार ५ सय मात्र ।
४	संघीय सरकार सशर्त अनुदान पुजीगत	रु १३ करोड ९७ लाख ३ हजार रुपैयाँ मात्र ।
५	संघीय सरकार बिशेष अनुदान	रु.५० लाख रुपैयाँ मात्र ।
६	प्रदेश सरकार बिशेष अनुदान	रु.४० लाख रुपैयाँ मात्र
७	प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान तर्फ	रु ६० लाख रुपैयाँ मात्र
८	प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान तर्फ	०
९	नगरपालिका समपुरक कोष	रु.५० लाख रुपैयाँ मात्र ।
जम्मा		६८ करोड ८ लाख ५० हजार ५ सय रुपैयाँ मात्र ।

नगर सभा सदस्यज्यूहरू,

अब म चालु तथा पूँजीगत तर्फ गरी एकमुष्ठ जम्मा ६८ करोड ८ लाख ५० हजार ५ सय रुपैयाँ मात्र र ब्ययतर्फ ६८ करोड ८ लाख ५० हजार ५ सय रुपैयाँ मात्र बजेट प्रस्ताव अनुमान भएको कुरा अवगत गराउँदछु ।

उपरोक्त अनुसार ढोरपाटन नगरपालिकाको आगामी आ.व.२०८१/८२ को लागि आय तर्फ कुल जम्मा ६८ करोड ८ लाख ५० हजार ५ सय रुपैयाँ मात्र र ब्ययतर्फ ६८ करोड ८ लाख ५० हजार ५ सय रुपैयाँ मात्र प्रस्ताव पेश गरेको छु । उल्लेखित बजेटमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम र गैरसरकारी क्षेत्रको बजेट समावेश गरिएको छैन । प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रममा अनुमान गरिएको अधिल्लो वर्ष बाट ल्यायको रकम रकम थप वा घट भएमा आवश्यकताको आधारमा कार्यपालिका एवं नगरसभाबाट निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्न प्रस्ताव गर्दछु । आगामी आ.व.मा नगरपालिकाबाट लगाइने कर शुल्क र दस्तुरका लागि तयार गरिएको आर्थिक विधेयक र आगामी आ.व.२०८१/८२ को सेवा र कार्यहरूको लागि स्थानीय संचित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनियोजन गर्न बनेको विनियोजन विधेयक २०८१/०८२ स्वीकृतिका लागि पेश गरेको छु । आर्थिक विधेयकसँग सम्बन्धित प्रस्तावित करका दरहरू अनुसूचि (१) मा समावेश गरेको छु । वडास्तरका आयोजना/कार्यक्रम र बजेट विनियोजनको विस्तृत विवरण यसै साथ संलग्न गरी पेश गरेको छु ।

नगर सभा सदस्यज्यूहरू,

प्रस्तावित बजेटलाई वडास्तरबाट प्राप्त मागहरूको प्राथमिकता र आवश्यकताको आधारमा महत्वपूर्ण सल्लाह र सुझावसहित शीर्षकगत रूपमा छलफल गरी पारित गर्नुहुन विश्वास लिएकोछु ।

बजेट आफैमा तथ्यमा आधारित अनुमान हो । यसको लक्ष्य प्राप्तिका लागि हाम्रो एकलो प्रयास मात्र सम्भव छैन । तसर्थ राजनैतिक दल, सम्पूर्ण संघसंस्था तथा सम्पूर्ण नगरवासीहरूको सामुहिक प्रयासबाट मात्र यो सम्भव छ । समग्र ढोरपाटन नगरको विकासबाट सम्बृद्धि प्राप्तिको लक्ष्यलाई ठोस रूपमा अगाडि बढाउँदै तर्जुमा भएका योजना तथा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र वैज्ञानिक कार्यान्वयन गर्न सबै तिरबाट यथोचित सहयोग हुनेछ भन्ने पूर्ण विश्वास लिएको छु ।

प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने प्रकृत्यामा प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा सहयोग पुऱ्याउनुहुने सम्पूर्ण कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगरस्थित क्रियाशिल राजनीतिक दलहरू, आम संचार जगत, नागरिक समाज, नगरबासी दाजुभाई तथा दिदिबहिनीहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू लगायत राष्ट्रसेवक कर्मचारी मित्रहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । ढोरपाटनको विकास प्रक्रियामा सहयोग उपलब्ध गराउने नेपाल सरकार, दातृ निकाय, सहयोगी संघ संस्था तथा निकायहरू, निजी क्षेत्र प्रति म ढोरपाटन नगरपालिकाको तर्फबाट हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै आगामी दिनमा पनि सहयोग निरन्तर रूपमा प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास लिएकोछु ।

धन्यवाद ।

धन बहादुर कायत

का.वा. नगर प्रमुख